

Agnès Martin-Lugand

Iubirea e o artă

Traducere din limba franceză de
Claudiu Constantinescu

Prolog

Italia, coasta Adriaticii, vara anului 1988

— *Mamma! Guardami! Mamma!*

O femeie se ridică pe cearșaful de plajă și-și dă jos ochelarii de soare. Unde s-o fi ascuns băiatul ei? Îl vede, izbucnește în râs și sare în picioare. Fără a da vreo atenție privirilor care o urmăresc, unele invidioase, altele geloase sau pline de dorință, se duce cu un mers legănat spre marginea apei.

— *Lino! Sono qui!* strigă ea, făcându-i semne largi cu mâna.

Fără nicio teamă c-ar putea ameți, îi face semne și el de pe vârful unei stânci. Ea bate din palme și-și admiră băiețelul care se distrează. Nu există ceva atât de minunat ca zâmbetul lui. Apoi își ridică frumoasa ei față spre soarele pârjolitor. Mireasma căldurii, a naturii, a sării de mare îi gâdilă nările, se simte liniștită, frumoasă, seducătoare și e plină de iubire. Ultimele două zile și le-a petrecut în brațele celui mai important dintre iubiții săi. Cel care-i întrece pe toți ceilalți. Nu știe care-i secretul lui, dar îi este imposibil să stea prea multă vreme departe

de el. În adâncul inimii ei, știe că-l iubește, că-l iubește chiar foarte tare. Dar n-o să i-o spună niciodată. Doar dacă nu cumva se regăsesc în rai. Are timp destul s-o facă și, până una-alta, ține la independența ei! În timpul când se dăruia și primea, nu trebuia să stea cu gândul la Lino. Băiețelul ei alerga toată ziua și toată noaptea pe străduțele din jur, sub supravegherea unor ochi care-l adorau și care-l lăsau să-și trăiască fără griji copilăria.

— Crezi că-i înțelept să-l lași așa, de capul lui, Elena? E cam sus totuși!

Sora sa geamănă e cu ei, ca în fiecare vară. Tocmai i s-a alăturat, intrând cu picioarele în apă.

— Nu te mai teme și tu chiar de toate, Paolina! Lino înoată ca un pește și știi că-i place să sară de peste tot. O să vezi în curând c-o să sară și mai de sus! Mai are o treaptă de urcat!

— Bine, dar Alban nu-i chiar așa de priceput...

Elena îi dă un pupic pe obraz surorii sale.

— Lino n-o să-și lase niciodată verișorul să se pună în primejdie, știi foarte bine.

Paolina recunoaște acest lucru ridicând din umeri, dar nu poate să nu-și facă griji în continuare pentru fiul ei. Îl vede acolo, sus, și-i pare îngrozit. Elena își dă seama, o ia de braț și o trage după ea înspre stâncă.

— Hai să-i vedem mai de-aproape pe *i nostri piccoli amori!* gângurește ea.

Paolina dă din cap, amuzată de sora sa geamănă, care nu poate spune o frază fără să strecoare și ceva în italiană. Chiar că nu s-a născut în țara potrivită. Complice, cele două surori se apropie de trambulina improvizată.

*

Lino își zărește mama și-i zâmbește cu toată inocența iubirii sale pentru femeia vieții lui. Îi trimite o beza din vârful degetelor și-i face cu ochiul șmecherește, după care face și o reverență. Elena jubilează văzând pofta de viață a fiului ei. Băiețelul vrea să fie mândră de el, trebuie să-i arate că e puternic, că e cel mai curajos dintre toți. Așa că se hotărăște să urce și mai sus. Se cațără pe o piatră de deasupra lui. Știe că nimeni n-a mai sărit încă de acolo. În orice caz, nu de când a venit el aici, în vacanță.

— Nu face asta! îi strigă de mai jos vărul său Alban. O să mori!

Lino scoate limba la el.

— Ba o s-o fac! O să fiu cel mai bun! Stai liniștit! Întotdeauna mă descurc!

Copiii din jur îl încurajează. Îi scandează numele. Lino se uită mândru la ei, ca de pe un tron. O să le arate de ce e-n stare.

Își face cruce, sărută medalionul cu Sfântul Marcu, pe care-l poartă la gât, și-i aruncă mamei sale o ultimă privire victorioasă.

Și Lino sare. Își ia zborul, chiuie ca un copil și intră în apă stârnind în jur jerbe de stropi. Durează o eternitate până revine la suprafață. Elena este singura care nu se îngrijorează. Plaja a amuțit. Turiștii se apropie de țărm, pregătiți să sară în ajutorul aceluia băiețel care n-ar fi trebuit să fie chiar atât de temerar. Cât despre maică-sa... ce iresponsabilă! Paolina o strânge de braț, îngrozită. Elena

surâde însă în continuare. Își cunoaște fiul, are încredere în el. Iar Sfântul Marcu îl apără.

Când Lino reapare, e deja destul de aproape de ea. De pe nisip se aud aplauze. Înnoată rapid câțiva metri, apoi se ridică și aleargă spre ea. Se lipește strâns de pântecul ei. Iar Elena scoate țipete de bucurie, nu-i pasă că micuțul șiroiește de apă sărată, o răcorește. Îi prinde fața fiului ei între mâini și o acoperă cu sărutări.

— *Ti amo, ti amo, ti amo!*

— *Anch'io, mamma!*

Micuțul se lipește ceva mai strâns de ea, adoră căldura trupului ei după ce a stat în soare, iar parfumul său îl liniștește, e dulce, miroase a vară, a vacanță. Mama lui este fericită, s-a distrat la rândul ei, iar el a putut să facă ce voia fără să aibă grija ei. A stat cu Nonna și Maria, niște prietene ale mamei sale, nu i-a fost greu deloc să le îmbrobodească pentru a obține ce voia. E obișnuit. Așa e și în timpul carnavalului.

Apoi, plin de vioiciune, se smulge din brațele maică-sii și o pornește înapoi spre stâncă.

— Alban! E rândul tău! strigă el.

— Mai bine nu, îi spune Paolina.

Lino se aruncă de gâtul mătușii.

— Mă duc cu el, dacă vrei! O să reușească, te asigur! Să vezi ce mulțumit o să fie după aceea!

— Dar să nu urce chiar așa de sus ca tine, Lino, ne-am înțeles?

El dă din cap că da, abținându-se să nu ridice ochii spre cer.

Și o pornește în fugă prin apă, nepăsându-i că-i stropește pe cei din jur. Apoi, desculț, fără să simtă ascuțișul pietrelor care dau să-i străpungă pielea, urcă pe stânci și ajunge lângă vărul său.

— Haide, Alban! Să vezi ce bine e, ai impresia că ești o pasăre, iar dup-aia un pește.

— Mi-e frică, Lino.

Acesta din urmă își împlântă privirea gri în ochii căprui ai vărului său.

— Sărim amândoi! Dar nu de sus de tot, că așa i-am promis maică-tii. Ține-mă de mână și-o să fie bine! Promit că n-o să-ți dau drumul.

Alban, cu ochii în lacrimi, încuviințează din cap. N-are de ales. Nu vrea să fie crezut un mototol de ceilalți copii, care deja abia dacă mai vorbesc cu el și n-au ochi decât pentru Lino. Și-apoi, probabil că maică-sa o să fie mândră de el, știe prea bine că e îngrijorată și că nu-l crede în stare. Trebuie să se țină după văru-său și să aibă încredere în el, dacă el zice că poate reuși, atunci o să reușească.

Dar ce frică îi e!

Lino îl apucă și-l trage spre marginea stâncii. Merge legănându-și umerii și le azvârle câteva înjurături — care nu sunt pentru cineva de vârsta lui — celor ce îndrăznesc să râdă de Alban. Își arată colții, iar ceilalți își pleacă privirea. Știu că nu e bine să-l provoci pe micuțul francez care pare mai italian decât ei când e vorba de văru-său. La cei nouă ani ai săi, Lino și-a folosit deja pumnii ca să apere onoarea familiei. Într-o italiană foarte plastică — de unde o fi învățat acel limbaj grosolan? — le amintește

că nimeni n-a sărit de atât de sus ca el și că jumătate dintre ei n-au făcut-o nici măcar de la înălțimea de la care o să sară acum Alban!

Acesta se agață de Lino cu toată puterea.

Gemelele — mamele celor doi copii — îi urmăresc cu privirea de pe plajă. Elena își simte sora tremurând lângă ea și o prinde de umeri.

— Nu-ți face griji, Lino știe ce face. Uită-te mai bine ce frumoși sunt!

Ce-i drept, sunt frumoși în chiloții lor de baie și totuși atât de diferiți! Alban este firav, se teme de soare, în vreme ce Lino e bronzat, are mușchii deja conturați, părând mai mare decât vârsta pe care o are. Unul nu îndrăznește nici să ridice privirea, nici să zâmbească, celălalt se uită mândru în ochii tuturor celor care trec pe lângă el și râde tot timpul. Unul este delicat, celălalt n-are nimic de-a face cu gingășia.

— Uită-te cât de tare țin unul la altul! Am reușit să facem din ei niște frați, declară Elena.

— Gemeni, dar la fel de diferiți ca noi două, completează Paolina.

Elena își lipește tâmpla de cea a surorii ei.

— Nu se vor despărți niciodată. Își vor petrece viața împreună, la fel ca noi. Iar când noi o să fim bătrâne și bărbații n-o să se mai uite la noi, ne vor face o grămadă de nepoței gemeni!

Izbucnesc în răs amândouă, liniștite în privința viitorului propriilor progenituri, apoi își îndreaptă din nou atenția spre cei doi copii.

*

Lino îl trage pe Alban spre marginea stâncii. Acesta din urmă tremură tot mai tare, caută din răspuseri să-și încetinească vărul.

— Nu vreau să sar, îi șoptește el.

— N-ai încotro! Doar nu ești un căcăcios! O să sărim amândoi! Oricum, ești obligat să vii după mine, dacă mă tragi înapoi, o să mă zdrobesc de pietre.

— Nu! Nu vreau să pățești ceva.

— Atunci, știi ce ai de făcut!

Alban încuviințează din cap. Lino îi zâmbește cu toată dragostea pe care o simte pentru cel pe care-l consideră fratele său.

— Unu, doi, trei!

Se aruncă în gol amândoi deodată. Lino îl strânge de mână pe Alban, cu toată puterea. N-o să-i dea drumul niciodată, trebuie să-l protejeze și să-l învețe să se bată. Cei doi băieți intră în apă chiuind. Lino deschide ochii și întâlnește privirea vărului său, care râde o primă fracțiune de secundă, după care începe să înghită ca un pește. Îl scoate la aer cât poate de repede.

— Ai făcut-o! urlă el.

Alban se aruncă de gâtul lui Lino.

— Am reușit!

Câteva minute mai târziu, cei doi băieți aleargă în brațele mamelor lor. Elena îl ridică pe Lino și-l învârte în jurul ei. El o privește, îi zâmbește, e fericit, n-a văzut ceva mai frumos decât ea.

În acest timp, Alban este felicitat de mama sa, care-l cercetează cu atenție, să vadă dacă nu s-a rănit cumva. Lui Alban îi e rușine că-i tratat ca un bebeluș. Dar se mai

liniștește amintindu-și că a avut totuși momentul lui de glorie, chiar dacă el i s-a datorat lui Lino. De altfel, maică-sa chiar are grijă să sublinieze acest lucru. Îi dă drumul din brațe fiului ei și dă fuga la nepot, pe care-l sărută cu tandrețe.

— Mulțumesc, Lino, datorită ție, a reușit și Alban să sară!

Neobservat de nimeni — normal, cine e atent la el? —, Alban izbește cu piciorul, furios, în nisip. Îi vine să facă totul praf. Când vor înceta oare să-l mai trateze ca pe un nevolnic?

— Nu! se înfurie Lino pe mătușa sa. Alban a hotărât singur să sară! Eu m-am dus doar fiindcă mai aveam chef de înc-o săritură!

Se desprinde din brațele Paolinei, fuge la geanta maică-sii, caută în ea și scoate portofelul. Apoi se întoarce și-l prinde pe Alban de umeri.

— Hai să-ți dau o înghețată! Doar ești marele campion!

Își trage vărul după el, iar acesta se lasă dus, ca de obicei.

Gemelele ajung din nou să se uite cu admirație la fiii lor. Elena este convinsă că vor veghea mereu unul asupra celuilalt.

Paolina e ceva mai rezervată...

1

Paris, iarna anului 2024

Rebecca

Îmi tremurau mâinile deasupra paginii albe. Am strâns pumnul ca să mă calmez. Fii curajoasă, o să reușești, îmi repetam eu întruna.

Am tras adânc aer în piept și am început.

*Esteban,
Cu ce să încep oare*

*Esteban,
Când vei citi oare această scrisoare?*

*Esteban,
Încerc să scriu pentru tine*

*Esteban,
Nu știu*

Esteban,

Am mototolit pentru a nu știu câta oară foaia de hârtie și am aruncat-o la coș. Ghemotocul a căzut, lamentabil, alături. M-a apucat furia. N-aveam putere să-mi rup în două stiloul. Îmi fusese de ajutor de atâtea ori. Acum îmi amintea de ceea ce nu mai eram, de ceea ce pierdusem, de ceea ce, cu siguranță, n-aveam să mai fiu niciodată. Mi-am înăbușit în pumni hohotul de plâns și urletul de disperare. Până și să-i scriu o scrisoare soțului meu mi-era imposibil. Interzis, cumva? Nu mai aveam nicio posibilitate de exprimare. Toată viața îmi fusese greu să spun lucrurile cu voce tare, nu-mi plăcea să fac zgomot. Scrisul mă ajuta să rup tăcerea. Întotdeauna fusem mai pricepută la cuvintele scrise decât la cele vorbite. Acum însă, gata. Eram devorată de un noian de sentimente. Într-o vreme, nu chiar îndepărtată pentru unii, dar care mie îmi părea dintr-o altă viață, mă foloseam de cuvinte pentru a mă despovăra de o parte — infimă, desigur, eram perfect conștientă de asta — din propriile frământări.

Era îngrozitor când mă gândeam, dar, atunci când Esteban mă anunțase că pleacă să lucreze pentru două luni în Spania, nutrisem în secret speranța că acea situație avea să declanșeze un seism interior. Zilele se scurseseră și nu vibrase nimic. Eram în aceeași tetanie, aceeași paralizie a minții. Aș fi vrut să-i scriu ca să-i spun tot ce simțeam. Rămasă parcă fără aer, am ieșit în grabă din camera de lucru. De ce să mai fi stat acolo, când locul acela nu făcea decât să-mi redeștepte suferința?

Am umblat, fără nicio țintă, prin apartament, părea rece, trist, la fel de gol și secătuit ca mine. În holul de la intrare, am dat cu ochii de valizele lui Esteban. Așteptau

acolo, cuminți. Venise sorocul. A doua zi, exact la acea oră, soțul meu avea să plece.

Într-o altă lume, care nu mai exista, aș fi putut să-l însoțesc. Puteam liniștiți să-i lăsăm singuri pe Fantine și Oscar, copiii noștri gemeni. La optsprezece ani și ceva, erau destul de mari ca să aibă grijă de ei sau, în orice caz, ca să nu ne dea bătăi de cap. Aveau, bineînțeles, fervoarea aceea a tinereții, dar reușiserăm să le inculcăm un grăunte de simț al responsabilității. Cu niște ani în urmă, ne-am fi dorit să fim numai noi doi, fără grija copiilor, să trăim la Madrid, să ne plimbăm, să umblăm prin muzee, să ieșim la restaurant ca îndrăgostiții, să facem câte o excursie în weekend, undeva în afara orașului.

Astăzi, toate astea ar fi sunat fals. Am fi trăit ca aici, fiecare în pătrățica lui. Esteban se ducea să lucreze. Biroul său de arhitectură îi propusese să supervizeze, timp de două luni, un proiect din Spania. Cum să fi refuzat? Întotdeauna îi fusese dor de țara lui natală. Gândindu-se însă la copii, la mine, nu propusese niciodată să ne stabilim acolo. Fără să se plângă vreo clipă — Esteban nu se plângea niciodată —, se mulțumea cu câte-o raită, când și când, și cu cele două săptămâni de concediu petrecute acolo în fiecare an. Nu putea rata așadar această ocazie, chiar dacă nu era vorba de ceva de durată. În ce mă privește, nu mă rețineva nimic la Paris. Într-un fel, eram liberă ca pasărea cerului, fiindcă eram goală pe dinăuntru.

Și totuși când mă anunțase că accepta acea misiune, nu ne-am gândit nicio clipă să merg și eu cu el. Acceptase fără să-mi spună o vorbă despre acel proiect. Hazardul,

munca lui, originile lui ne împingeau să luăm în sfârșit decizia de a pune o oarecare distanță între noi. Esteban avea nevoie să respire, să se îndepărteze de mine. Nu-i purtam pică, îl înțelegeam. Nu mai eram cea cu care se căsătorise în urmă cu mai bine de douăzeci de ani, nu mai eram nici măcar cea care încă mai eram acum câțiva ani. Aveam la fel de multă nevoie de aer ca el, nu-i mai suportam privirile posomorâte. El nu mă mai recunoștea, dar nici eu nu-l mai recunoșteam pe el. Nu mai era soarele care fusese cândva. Pierzându-ne pe drum, ne stinserăm reciproc. Nu eram nici primii, nici ultimii cărora li se întâmpla asta.

Prima perioadă a copilăriei lui Fantine și Oscar ne aruncase într-un adevărat vârtej. Ajunseserăm părinți de gemeni când abia ce ne căsătoriserăm și ne reluaserăm activitatea... Toate se întâmplaseră în același moment. În primii trei ani, nu avuseserăm nicio noapte întregă de somn, alergam în toate părțile, însuflețiți de certitudinea propriei fericiri. Eu eram psiholoagă cliniciană. Până la nașterea copiilor, cumulasem, ca mulți dintre confrății mei, mai multe joburi cu normă parțială, alergând de la o instituție la alta. Până la urmă am renunțat la unul dintre ele, ca să am timp de copii. Nu mi s-a părut un sacrificiu, dimpotrivă, eram înnebunită de bucurie că mă pot ocupa de micuți. Ca să-mi mai pot trage sufletul, Esteban prelua ștafeta de îndată ce timpul i-o permitea. El era tot mai prins de munca lui, spre deosebire de mine, care eram tot mai puțin interesată de a mea. Așa încât, ca să nu pierd vremea, mă întorceam la vechea pasiune pentru scris. Cum aveam un minut liber, redeschideam carnetele pe care le umplusem în timpul sarcinii — trebuise să stau